

Vállalkozások, hivatalok, megrendelők együttműködése az aktuális projektekben¹

Biró Gyula elnök

Magyar Földmérő és Geoinformatikai Vállalkozások Egyesülete

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Szeretettel köszöntöm Önöket a III. Geodézia–Gazdaság Informatika Konferencián a Magyar Földmérő és Geoinformatikai Vállalkozások elnökeként és a vállalkozó társak nevében is.

A 2004. évben született meg a gondolat, hogy jó lenne aktívabbá tenni egyesületünket és keresni partnereinkkel együtt azokat a kapcsolatokat, amelyek valamennyiünk számára hasznos és előremutató lehet.

Azt gondoltuk, hogy kihasználjuk azt az űrt, ami a két-évente megtartandó geodéziai vándorgyűlések között van, hiszen a vándorgyűlések egyrészt egy nagyobb létszámot céloztak meg, másrészt csak a szakmán belül kommunikáltunk egymással: földhivatalok, vállalkozók elmondták a gondolataikat, lehetőségeiket tapasztalataikat. A vándorgyűléseken nagyon kevés külső partnerünk vesz részt, úgy gondoltuk egy fórumot teremtünk a potenciális felhasználók, megrendelők igényeinek megismerése. Arra gondoltunk, hogy ismerjük meg, hallgassuk meg, tisztelt megrendelőinket az ipari oldalról, hogy mit várnak el szakterületünkétől, illetve milyen problémáik vannak esetleg a szolgáltatásainkkal.

Szeretnénk egy kis kitérőt is tenni és bemutatni a polgári és katonai térképészet eredményeit és a területen is végzett szolgáltatásaink körét.

Természetesen – minthogy vállalkozói egyesület vagyunk – szeretnénk megmutatni képességeinket, bemutatni jelentős szakmai projektjeinket,

véleményünket, elképzeléseinket szakmánk fejlődési irányairól, lehetőségeiről, és szeretnénk a műszer- és hardver-szolgáltató partnereink közreműködésével bemutatni azokat a korszerű eszközöket, technológiákat is, amelyek ma munkáink nélkülözhetetlen segítői.

Bevezetés

A konferencia címében megadott három elem kapcsolata azt is kifejezi, hogy a geodéziának a nemzetgazdaság állandóan változó igényeit kell kielégítenie, és ehhez az informatika egy meghatározó eszköz, sőt egyre inkább azzá válik.

A földmérés ebben a rendszerben – azt hiszem már hosszú ideje érezzük – mindig egyfajta, a gazdaság állapotát jelező szeizmográfként működik. A hozzánk érkező megrendeléseken, megbízásokon

keresztül jelzi azt, ha a gazdaságban valami gond van. Érdemes ezt a rezgést tovább adnunk: vagy azt, hogy baj van, vagy éppen pozitív irányú elmozdulásnak vagyunk tanúi.

Az előző 2006. évi konferenciának – azon kívül, hogy tematikájában sokszínű volt – az NKP volt a meghatározó témája. A program befejezéséhez közeledett, és arról beszélgettünk, hogy az így keletkezett állami adatok hol, milyen módon hasznosíthatók.

A most kezdődő konferenciát közösen szerveztük a Magyar Földmérési Térképészeti és Távérzékelési Társasággal, és meggyőződéssel vallom, hogy hatékony ez az együttműködési szándék, hiszen itt nem egymás ellen akarunk dolgozni, ugyanabban az ágazatban vagyunk, erőinket össze kell adni. Talán ennek is köszönhető, hogy mintegy 70%-kal nőtt a konferencián résztvevő szakemberek létszáma és talán köszönhető ez a

¹ A 2008. 12. 04-én Dobogókőn rendezett „Geodézia–Gazdaság–Informatika” című konferencián elhangzott előadás szerkesztett változata.

konferencia témáinak is. Részletesen szeretnék foglalkozni a vezetékjog, szolgalmi jog kérdéseivel a közmű üzemeltetők, földhivatalok és természetesen a vállalkozók véleményének, tapasztalatainak meghallgatásával, illetve számos más kérdéssel, ami ma szakterületünket érinti szintén témája lesz konferenciának.

Szeretném a saját, vállalkozói szemszögünkből összefoglalni, hogyan látjuk az ágazat helyzetét, melyek azok a peremfeltételek, amelyek között most dolgozunk kell, a jelenlegi piaci viszonyok között is talpon kell maradnunk.

Meghatározza helyzetünket az, hogy befejeződött a Nemzeti Kataszteri Program második üteme. Jelentős eredmény, hogy az egész országot lefedő egységes vetületi rendszerben kezelt digitális kataszteri állomány jött létre. Ezzel megteremtődött a digitális földhivatali adatszolgáltatás és a digitális munkavégzés lehetősége – mondhatnám kényszere – az összes még megoldásra váró problémájával együtt. Tudjuk, hogy heterogén ez a digitális állomány, a felhasználók nem mindig értesülnek róla, vagy csak akkor, ha már valami gond van. Azt sajnos tudnunk kell, hogy éppen a gyorsítás miatt sem elég pénz, sem elég idő nem volt arra, hogy újfelméréssel, terepi térképfelújítással készüljenek el a digitális térképek. Ennek következménye pedig az, hogy például az eredetileg 1920-ban készült 1:2880 méretarányú vetület nélküli térkép vektorizálásából született

meg egy-egy község digitális állománya. Ezt kellett összhangba hozni a kárpótlási állománnyal, amely az akkori felfokozott tempó mellett, az elavult, a természetbeni állapottal nem egyező térképi alapokon készült. Ez önmagában nem baj, csak tudni kell róla.

Ennek illusztrálására az *1. ábrán* jelöltük (pontozással) a jogi birtokhatárt, az ortofotó pedig mutatja a jelentős eltérést a természetbeni állapottól.

Ezzel a példával – számtalan ilyen helyzetet lehetne országszerte bemutatni – csak azt szeretném érzékeltetni, hogy bár elkészült egy mű, de valójában nem befejezett a digitális kataszterünk, hanem ezen még nagyon sokat kell dolgozni ahhoz, hogy korszerű katasztere legyen az országnak.

Sajnos vannak hiányosságok, elmaradások a törvényi szabályozásban is. Nem történt meg az 1996. évi a földmérésről és térképészetről szóló törvény módosítása, bár volt erre egy kísérlet.

Szükséges a DAT szabályzat módosítása is, hiszen nagyon sok változtatási kényszer jelent meg mióta ezt használjuk. Több ilyen kezdeményezés is volt, de sajnos ezek a módosítások még váratnak magukra.

Az új digitális munkavégzés, adatkezelés miatt – véleményünk szerint – szükség lenne az F2-es szabályzat módosítására is. Így el lehetne kerülni azt a tarthatatlan állapotot, hogy a földhivatali adatszolgáltatás során kapott digitális állomány alapján elkészítjük a megrendelő által igényelt digitális munkarészeket, és ezt követően sok példányban kinyomtatjuk, példányonként záradékoltatjuk az elkészített egyébként digitálisan kezelt munkarészeket ahhoz, hogy ezek a munkák végül is átvételre kerüljenek.

Munkáinkban általánosan alkalmazzuk a GPS technológiát. Hiányzik ennek egységes szabályozása, rendezetlen a készítendő munkarészek köre, tartalma, nincsen szabályozva ezek földhivatali vizsgálata, átvételi rendje. Vannak természetesen ajánlások, a vállalkozások a saját és a földhivatallal esetenként

1. ábra

egyeztetett elképzelés, kialakult gyakorlat szerint dolgoznak, de nagyon jót tenne a szakmának és a külső felhasználóknak is, ha ez a szabályozás mindenki számára egységes és kötelező lenne.

Közműnyilvántartás

A közműnyilvántartás rendezetlensége hosszú évek óta probléma. Ez év elején úgy tapasztaltuk, hogy történt ebben a témában valami pozitív előrelépés, mert az akkor még Önkormányzat és Területfejlesztési Minisztérium felügyelete alatt elindult egy törvény előkészítési munka. Született is egy kormányhatározat arról, hogy 2008. augusztus végéig elő kell készíteni az egységes közműnyilvántartásról szóló törvénytervezetet. A minisztérium a VÁTI-t bízta meg ennek a témának a kezelésével. Több bizottság is alakult erre a feladatra. A bizottsági munkában részt vett a Mérnöki Kamara, az FVM Földügyi és Térinformatikai Főosztálya, de sikerült nekünk vállalkozóknak is ebben az előkészítésben, a különböző bizottságok munkájában részt vállalnunk, véleményünket megfogalmaznunk. A kezdeti biztató indítás után ez az előkészítő munka valahol elhalt. Semmilyen információval nem rendelkezünk a további szándékokat illetően. Véleményünk szerint az alapelképzelés is hibás volt, mert a korábban kialakult közműnyilvántartás rendszerétől eltérően nem az önkormányzatokra alapozottan kívánták a közműnyilvántartást megoldani, hanem egy központi informatikai központ kialakítását tervezték – egy csúcspont adatbázis létrehozását –, amihez minden közmű üzemelte-

tő hozzárendelhetné volna saját nyilvántartását, adatbázisát. Nem tisztázódott az sem, hogy a hozzáférés ingyenes vagy sem, nem volt határozott és kezelhető elképzelés a változásvezetés módjáról, szervezeti megoldásáról. Talán – és ezt reméljük – a megkezdett előkészítő munka folytatódni fog.

Egyéb állami alapfeladatok

Számunkra lényeges, hogy az egységes országos magassági alapponthálózat (EOMA) munkái tovább folytatódjanak. Ez a következő években meghatározó lesz számunkra annak ellenére, hogy a források előteremtése minden évben újabb és újabb gondot jelent. Fontosnak tartom, hogy akadémiai bizottsági állásfoglalás is megerősítette azt, hogy szükséges ennek a munkának a folytatása, egyelőre az eddig alkalmazott módszerrel. Ugyanis megfogalmazódott egy elképzelés, hogy célszerű lenne megvizsgálni a GPS technológia alkalmazásának lehetőségét. Ismereteim szerint az ilyen (magassági értelemben vett) pontosságot a GPS technológia még nem tudja biztosítani.

Topográfiai térképek

A topográfiai térképekkel kapcsolatos tapasztalatainkat úgy lehetne összefoglalni, hogy fontos térkép anyag, keveset beszélünk róla, és sokan használják.

A polgári topográfiai munkákban, amelyek szintén állami alapfeladatnak minősülnek, éppen a pénzühiány miatt – a FÖMI központi forrásokat is próbált és próbál megmozdítani – kis lépésekben haladunk.

Itt nagyobb mértékű előremozdulás úgy tűnik most inkább a katonai térképészet vonalán várható. Kiírták az ún. Vtopo-25 pályázatot, ami az 1:25 000 méretarányú topográfiai térképnek megfelelő adattartalmú adatbázis előállítását jelenti. Elindult egy kutatás-fejlesztési együttműködés is a polgári 1:10 000 méretarányú és a katonai 1:25 000 méretarányú térképek adatbázisainak, adattartalmainak összehangolására, azzal a céllal, hogy

2. ábra

a jövőben, lehetőleg olyan nemzetközi szabvány szerinti topográfiai adatbázis álljon rendelkezésre, amelynek szélesebb körű nemzetközi felhasználását lehet biztosítani.

Meg kell említenem – mert azt hiszem a magyar földmérő társadalom büszke lehet rá, hogy ilyen projektben is részt vehet – az MGCP projektet. (*Erről a projektről külön cikkben tájékoztatjuk olvasóinkat. Főszerkesztő*). Ez egy több nemzetiségű térinformatikai együttműködési program, melynek célja, hogy a világ érzékenyebb zónáit $1^\circ \times 1^\circ$ cellákra felosztva, a távérzékelés adatait felhasználva 1:50 000 méretarányú térkép adat-tartalmának megfelelő adatsűrűségű topográfiai adatbázis jöjjön létre.

Egy mintacella elhelyezkedését mutatja a 2. ábra. Az ebben a munkában való részvétel, mind az alkalmazott technológiát, mind a nemzetközi együttműködést tekintve nagy kihívás a magyar szakember gárda számára.

A saját gondjainkról

A kataszteri program befejeződésével lényegesen csökkent a munkák mennyisége, és egy erős konkurencia harc indult meg a vállalkozások között. Az egyesületi keretektől függetlenül tudomásul kell vennünk, hogy a pályán bizony konkurenssek vagyunk. Itt sajnos egy káros magyar jelenségre kell felhívnom a figyelmet. A közbeszerzéseknél és egyéb beszerzéseknél is elharapózott az a tendencia, hogy a legalacsonyabb ár nyer. Ez nem előremutató, mert egy ilyen kényszerből elfogadott ár a vállalkozók szempontjából a túléléshez talán elegendő, de arra, hogy a vállalkozás fejlesszen és előgondoljon arra nem. Sok-sok projekt megbukott már – csak a megrendelő később sem nagyon akarja elismerni, hogy hibázott –, amikor a legolcsóbb árat választva több hónapos késéssel és rossz minőségben kapta meg a munkát. A tisztelt megbízóknak ajánlom, hogy a magyar közbeszerzésnek vannak más módszerei is a kiválasztásnál.

Hiányolom az ágazatunkra vonatkozó mérnöki kamarai díjszabályzatot. Kamarai díjszabályzat ugyan létezik, de ebbe a rendszerbe szakterületünk specialitása miatt nem tudtunk illeszkedni, ezért minden más irányú próbálkozásunk eddig eredménytelen volt. Arra gondolok, hogy míg egy tervezői árat a beruházási összeg százalékában adják meg, addig nálunk mérnöknapban, kilométerben, hektárban gondolkodunk. Nem tudjuk eladni magunkat, nagyon kaotikus most

az árazási gyakorlat, és az alkalmazott mérnöknap egységáraink megszegyenítően alacsonyak.

Amit még rendezni kell: új piaci szereplőként megjelentek a földhivatalok. Ez kényszermegoldás azzal, hogy a földhivatalokat önfenntartásra állították be, sőt emellett még befizetők is az államkassza felé. Véleményem szerint ez nem egy piacconform megoldás és ellentétes a szolgáltató állam filozófiájával is. A helyzetet még tovább bonyolítja, amikor földhivatali kollégák jelennek meg valamilyen vállalkozás képviselőjében, mint vállalkozók. Tudomásom szerint történtek lépések arra vonatkozóan is, hogy a földhivatalokban lévő egyéni vállalkozók tevékenységét a minisztérium egy állásfoglalással rendezzi.

Vezetékjog és szolgalmi jog

Fontossága miatt hagytam a végére, beszélni kell az energiaszolgáltató cégek vezetékjog és szolgalmi jog rendezéséről. Ez egy nagyon sokszereplős projekt. Érdekel benne valamennyi energiaszolgáltató más-más igényekkel, függően attól, hogy az általuk üzemeltetett vezetékek rendezése milyen stádiumban van. Összesen 150 ezer km vezetékek rendezéséről van szó és ez a munka több mint egymillió helyrajzszámot fog érinteni.

Ez vállalkozói szinten (amely természetesen magába foglalja a földhivatali adatérték és vizsgálati díjat) összesen mintegy 20 milliárd forintot jelent. Úgy érzem, hogy erre a projekt-együttesre már nagyságrendje miatt is jobban oda kell figyelnie az ágazat vezetésének.

A vállalkozók – pályázatok útján – nagy számban vesznek részt a projektben, több mint 100 vállalkozó közvetlenül vagy alvállalkozóként, általában keretszerződéssel. Itt domborodnak ki az árharcból eredő negatív effektusok, amelyek aztán precedenst teremtenek a későbbi pályázatok árversenyében is.

Valamennyi megyei földhivatal és a 121 körzeti földhivatal szintén érdekelt ebben az egész országot átfogó munkában. Sürgősen egységesíteni kell mind a földmérési, mind az ingatlan-nyilvántartási adatszolgáltatás, vizsgálat, záradékolás, valamint a pénzügyi elszámolás rendjét, gyakorlatát, a leadandó munkarészek körét, tartalmi előírásait, hogy megszűnjön az a mai gyakorlat, amely szerint ahány körzeti földhivatal, más-más módon szolgáltat adatot, kér be munkarészeket. A pénzügyi elszámolás is földhivatalonként változó módon történik. Azok

a vállalkozások, akik több megyében érintettek, szinte képtelenek követni ezt a sokszínűséget. Mindezt tetézi az, hogy az áramszolgáltató cégek megyénként külön-külön kötöttek szerződést a földhivatalokkal. A gondot még tovább fokozza, ha ugyanabban a megyében több áramszolgáltató is érintett.

Meg kell említenem a Nemzeti Kataszteri Program Kht.-t, mint közreműködőt, hiszen a térképi adatokat most már az ország teljes területére szolgáltatja, és a BEVET állományt is eladta a közműszolgáltatóknak. Itt is különböző a frissítés gyakorisága, nekünk ezt is követni kell, hogy a földhivataloknál az elkészített munkarészek átvételével ne legyen gond. Fontos szereplők a Mérésügyi Műszaki Biztonsági Hatóság területi képviselői, határozataik, illetve fennmaradási engedélyeik alapján történnek meg a vezetékjoggal kapcsolatos ingatlan-nyilvántartási bejegyzések.

Fontos szereplők még az önkormányzatok is. Sajnos, az egységes eljárási rend itt sem alakult ki.

Összességében elmondhatjuk, minden nehézsége ellenére szerencsés időben jött ez a projekt, mert rendelkezésre áll az ehhez szükséges vállalkozói kapacitás és szakmai felkészültség, elkészült a projekt műszaki alapjait biztosító digitális állomány. A gondot számunkra az eddig elmondottakon túl az jelenti, hogy a nagy tömegű adatszolgáltatásra nincsenek felkészülve,

vagy nem mindenütt felkészültek a földhivatalok, ebből eredően különböző adatformátumú termékeket kapunk. A sok szerződés miatt sok esetben kezelhetetlenek a földhivatali adatszolgáltatással kapcsolatos számlák. A számlázás gyakorlata – ahogy ezt már említettem – földhivatalonként eltérő, ami a vállalkozói oldalról további adminisztratív és elszámolási gondokat okoz.

Problémát okoz – és ez visszatérő, eleget nem hangsúlyozható gond – az alacsony ár, és a földhivatalok, vállalkozók közötti ármegosztás is. Csak megemlíteni szeretném, hogy az egy földrészletre vetített átlagos vállalkozói díj 15–16 ezer forint. Ebből a vállalkozók tényleges bevétele helyrajzi számonként mindössze 2–6000 forint, a különbözet gyakorlatilag földhivatali bevétel.

Mivel jövőre várható a vállalkozói szerződések megújítása, javasolom, hogy egyesületi szinten a nagyobb megbízókkal történjen egy előzetes áregyeztetés, mert valami egységesség mindenképpen szükséges. Szükséges továbbá, hogy a jelenleg érvényes F2 szabályzat módosításával a digitális munkavégzés előírásait a jogalkotók meghatározzák, valamint a vezetékjog legyen állami alapadat, illetőleg ne legyen kötelező az analóg munkarészek felesleges készítése. Ezekkel a változásokkal jelentősen csökkenne a földhivatali teher, lerövidülne a termékek elkészítésének átfutási ideje, mindenki előbb jutna a termékhez – és természetesen – a pénzéhez is.

TÁJÉKOZTATÁS

A Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság
2008. július 2–4. között rendezti
idei vándorgyűlését, Nyíregyházán.

A program szervezés alatt van,
hamarosan tájékoztatjuk olvasóinkat a részletekről
a www.mfttt.hu weboldalon és folyóiratunkban.